

Előzetesi feltételek:

helyben házköz
fordva és utókére
postán:

Egész évre 6 frt

Félévre 3 „

HÍRDETÉSEK
pelt-rovokból 5 krajczárjával

NYILTÉRBEK
pélig 15 krajczárjával adhatunk.

A lap megjelenik:
minden vasnap.

KASSAI LAPOK.

Politikai, közgazdasági, társadalmi és irodalmi
HETILAP.

7. szám.

Kassa, 1877. február 18.

Szerkesztési iroda:

Rútca 35. sz. 11-ik

emlék,

hová a lap cselemlényét küldendő

Bérmeltem levélk
el nem fogadják a külsővel
viszsa nem küldik.

A közéleti illat

Külsővel a külső-
Mauver Adolf könyv-
kereskedésbe
szállítandó.

I. évfolyam.

A helyzetről.

(Febr. 16.)

Mily értékel bír a török-szerb békekötés, mely már közel van végbejfezéséhez, mutatja a következő rövid távúrt szingony, mely február 14-ikén Szentpétervárról beosztatott világra: Oroszország elrendelte az összes irreguláris ková-
kók mozgósítását március 2-dikáig az azokat Alexandriánopol, Kisseney, Bender és Kiewben összpontosítást. A katonai aktiva rövid időn beko-
vetkezének tekintetik.

Egyidőjleg arról értesít bennünket a delej-dród, hogy a szerb megbízottak mint Stambulba érkeztek, hogy a nagyon is kimeltes bekefteleket véglegesen megbeszélvén, azokat a Résztes-
kormány névben írják alá.

Ha e két hírt egymással szemlesztjük, önként felmerül a kérdés, vajlon az orosz azért gyűji-
össze „közkelet”, hogy kedvező bekefteleket eszikarjon ki Szerbia számára, vagy Szerbia azért
siet a béke megkötésébe, hogy az orosz invazió-
nok szolgálatában a djunisi török garisno állal ne
akadályozzassék?

Ugyilazásik, hogy az onladina-hósok szűgyen-
letes vorcségi még nem törtétték őket a jözan
ész ujára a szerb nép legalább is egy-
negyed százada lehetetlené vité, a nevezet sorok
közömbt tartó panslavizmus és fanatismus nem elége-
te meg a nép nyomorait. Békét látszik közi-
akarni, de nem azon becsületess szándékkal, hogy
a bekeftelekkel híven meg is tartsa, hanem
azért, mert jól tudja, hogy a legvörösebb letel-
tség, az orosz hadsereg nem teromhat Belgrad fa-
lánál, hogy Milan Fejedelm politikáját általam
alá vegye és így irányon külön válik Montenegró-
tól, eddigi hő szövetségessé, hogy saját kezre
töl, eddigi hő szövetségessé, mint hősiesebb ré-
az oroszokat várja bo, hogy azoknak diadalainak (?)
osztakoznak.

Mihladd baba rehabilitálása is szűgyenes forgom
már, a mi közönséges nyelven annyit jelent, hogy a
szelz szemei megnyitának és kezdi megébbni, hogy a
cualtás zónát engedett. A valódi nagy lehel-
ségek és tiszta szándéku államférfiak nem terem-
nek gomba módra, hogy a kilökött helyét ily
olyan lehetne pótolni. Ezt a stambuli közvéle-
mény is éri és nem jelentésselvité, azon
forogás, mely a török főváros minden rétegeben
észrelehető.

A szűgyenek ügye Kassán.

II.

Ismerve a viszonyokat, nem kétkelődünk azon,
hogy a szűgyere hozott tárgyra nézve már kimond-
ott és még kimondandó nézetünk többször ellen-
zékességekkel fognak találkozni. Ott, a hol avul
intézményekkel és szokásokkal szaktalan kö, hogy
korszerűbb és megfelelőbb intézményekkel és cze-
szertőbb eljárásokkal ölebe: ott hol sokan
különféle érdekek által támaszták látnak minden
újításban: ott nem csodálkozhatnak, ha ezen ügy-
ben, mennyire jó alapot nyújtson is, ellentárlása akad,
sőt még az sem lehet meg bennünket, ha a leg-
jobb szándék is gyanúsításoknál van állve. A jó
ügy érdekében azonban nem mondhatunk le
tisztánról és nem riadunk vissza azon nehézségtől,
melyel hasonló esetekben a nyilt szó huzalozlan
kimondása találkozik szokot.

Ha más eredményre egyelőre nem is számí-
hatunk, mindenesetre számba kell vennünk azt,
hogy mint a közvélemény egyik szűryen előhar-
czosa egy ily fontos ügyben kezdeményezői volon-
te az idevonatkozó eseményeknek.

Mielőtt a szűgyenyügy egyes ágának részletes
elemzésébe beosztatnánk, az itteni nögyéletről,
mint a jótékonyágis gyakorlatának egyik és első
tényezőjéről kissé betabóbb körvonalozást szűk-
ses nyújtani.

Készteltem tény az, hogy nögyéletünk
létezésének ideje óta nagy érdemeket szerzett
magának a nyilvános jótékonyágis ügyben, sőt az
is be kell vallanunk, hogy ennek közvetítése nélkül
talán azon kevés sem történeik e téren, a mi tény-
leg megtörtént. Ezen körülményben találhatjuk

egyszerismen kulesét annak, hogy a szűgyenyügy
radikális rendezése ez oldalról utóköz első sorban
nagy akadályok.

Minden további, a jelzett oldalról támasztott
vitatkozás kiterülése szempontjából, ki kell jelen-
tenünk, hogy semmi szín alatt nincs és nem is
lehet szándékunk a nögyélet működésének meg-
szüntetését eszélteni, sőt éllenkezőleg annak felvi-
rogatására és a közreműködés gyarapítására, lefű-
rigatására köz tartozik. Törökvesztünk csak
oda irányul, hogy a nögyélet vállalói vétesseken
le azon terhek, melyek sem erejével, sem hivati-
sával meg nem egyeztethek és csak gátolag hat-
nak a rendelkezésben való haladásra. A nögye-
lynek miként szervezésének fejlesztésének kösőbb
hagyvára, az uttal eszűpan egy tette kívánunk utalni,
melyen a jótékony egyesület álldosson működte-
nek és a közp érdekeknek sokkal nagyobb sikert
erővelnyezze, mint eddigi összes működésében.

Sok szűgyeny van, aki önfenntartásait saját ere-
jéből is oszkoztethetné, ha nem hiányzanak a segíté-
kés, mely megmenthetné a koldulás keserű kenyé-
rétől. Igen sok szűgyeny kézi munka által kenye-
relhető meg napi kenyérrel, ha elkészített munkáit
elárusíthatná és ha az előállított munkához való
előlefelettelé hiányának elhárítására jótékony kezek
vállalkoznának. Ha a nögyélet az ily egyéneknek
munkát szerezne, a varrogék megszűrésére növe
közvetítést meg nem tagadná, sőt még a kész-
munkák elárusításában is segítkezett nyújtna, vagy
azokra előlegot adna és évenként egy-két bazárt
állítana fel, hol a kész áruk könnyen értékesíthetők
lennének, bizonyára hathatósab módon egyhente-
n az illetők nyomorait, mintha néhány forintnyi se-
gély által a koldulás mesterségéhez kvalifikálja.
Az ilyenidő való segélyezés egyezsmind a valódi
szűgyenyiség megoldását is lehetővé tenné, a menyi-
ben, a resteg támogatást teljesen akadályozná.
Törökvesztünk további oda is irányul, hogy ott, hol
jótékonykórnól van szó, a felekezésség egészen tá-
vol maradjon, mert a mint már elszázkintunk
nyilán kimondottuk, a jótékonyágis istene csak a
szerelet felekezésségét deatálta és ennek templa-
ma a szív, az érte és öntudat tisztasága.

Tagadhatlan, hogy az itteni nögyélet e tekin-
tetben már némi reformokra szánta el magát, de
e tekintetben haladása igen gyölködeli, a meny-
nyitlen csak a kezdeti lépés — nem látnak a fe-
lekezésség, minthogy az evangélikusok és zsidók
ép úgy járulhatnak a nemes czeíhoz, mint a refor-
matások és görögök, vagy akármi más felekeze-
tek, de midőn a könyöradományok tönylesen al-
kalmazásra forog szűgyenyek, akkor a régi ölel szor-
mítának elűrésére és a felekezésség elinal fala az
szűgy gyomrokhoz hozzalja meg a szűtesz meg a
keresztlés szertartásának véletlenségét.

E helyütt kötelességünknek tartjuk kijelenteni,
hogy mi e tekintetben nemessűpan egyik vagy más
nögyéletre sűttük a megrovás bélyegét, mert e
gyaroloss mindenint kimutatja a lolabát, sőt bizo-
nyos versengésre nyujt alkalmat és ama régi köz-
nyelven csak a kezdeti lépés — nem látnak a fe-
lekezésség, minthogy az evangélikusok és zsidók
ép úgy járulhatnak a nemes czeíhoz, mint a refor-
matások és görögök, vagy akármi más felekeze-
tek, de midőn a könyöradományok tönylesen al-
kalmazásra forog szűgyenyek, akkor a régi ölel szor-
mítának elűrésére és a felekezésség elinal fala az
szűgy gyomrokhoz hozzalja meg a szűtesz meg a
keresztlés szertartásának véletlenségét.

Az itteni izraelita-nögyélet a kath. nögyélet-
nek misem lozbanthat szemre, sőt még előbbre
van, minthogy nemcsak, hogy elszájkította ennek hi-
báit és fogvagyokzásait, de egyáltalán misem tesz,
amit egyébiránt azon körülménynek lehet tulajdo-
nosnak, hogy hiányozna benne a czeízszert véte-
hez megváltatást tulajdonságok, egyekek akaratára,
vagyis akaratos egyesekre ruházta úgy a kezdemé-
nyezés, mint a végrehajtás teendőit.

Nem hagyhatunk érintetlen meg egy más
fontos körülményt sem. Ugyanis azon boldog idők,
midőn Kassa város lakosa a közpégi illat csak
munkát ismerték, mi csak emlékekben élnek. Igaz,
hogy ma ezen pontok, vagy közpégi idők még nem
jelentétek és csak annyiban nyomozható, mert már
meg az államod igen súlyos, de nem szabad el-
felednünk, hogy szűkségleteink gyarapodásával a
közpégi pótlék is növekedni fog és akkor a városi
szűgy nagyban megfoghatlan azon illetékek us-
nak a városi szűryen megnyitására az ó közbenjá-
rásokat is igénybe veszik.

Ezen körülmény világosan bizonyítja, hogy a
szűgyenyeknek a jótékonyágis intézetekbe való felve-
telének, valamint a biztosított segélyezés utálványo-

zásánál a városi hatóságoknak is lesz egy kis be-
szűlés.

A szűgyenyek ügyében a betegpótlás, t. i. a
szűgyenyek ápolása nem csakékké lért foglalt.
Azon betegök, kik az itteni környázlan keresek és
találnak menedéket, jól elvannak ugyan látva, de
tudjuk, hogy csak ember mennyire idegenkedik a
kórházról, hol csak betegöket lát maga körül és a hal-
dótlók nyögése uti meg gyagránk fűllet, sőt igen
gyakran történik, hogy a legnagyobb nyomor sem
birtalja rá a szűgyeny uti, hogy beteg férjje, vagy
gyermekét idegen ápolásra bízza.

Pedig az sem titok elötnök, hogy a beteg-
ség a szűgyenyéget köztételi, mert nemcsak, hogy az
ápolás is kenyérekessé megosztoznak az időn,
de gyakran az egyik a másiknak a rovárisa köve-
ltl fogait. Ez is oly ér, hol a jótékonyágis sok
könyvet szűrlitál fel és talán nem vágunk túlke-
telök, midőn erre egyedül a nöket tartjuk hivatot-
taknak.

A magánjelölt, szűgyeny- és betegpótló-egye-
sületek-ről ezúttal nem szűlk.

A köztönség egyelőre a segélyezés és betegpó-
tlás terén még a törvényben is külön tekintetű
alás esik és noha hatóságis felügyelet alá tartozik,
mely sem lehet töle megtudani azon működési kört,
megélt alapszabályai biztosítanak számára. Szorosan
vegze nem is eslelték a szűgyenyápolás azon ke-
retelök, melyről a törvény is gondoskodik, vagy
legalább gondoskodnia kell.

A nyilvános betegpótlás ügye eszűpan a kö-
vetkezőkre terjedhet:

1-ször. Oly egyének ellátására, kik saját ere-
jükből a legszűkségessébet sem bírják maguknak
megszerezni, ilyenek a gyermekek 12 éves koráig,
aggyasztanak 70 éven fölül, nyomorok, kik sem
kézi munka, sem szellemi foglalkozás útján kenye-
reltek megszerezni nem tudják, hűlyék és örültek,
vögre pedig olyanok, kik közödmásu betegség
folytán a keresettől megvannak fosztva.

2-ör. Oly egyének segélyezésére és ellátására,
kik ha időkben keresetkötésük is, de a viszonyok
által keresetökben akadályozták, vagy olyanokra,
kik, dacára fáradasnak munkásságuknak, nem ké-
pesek annyit keresni, hogy a legnékülözhetőleeb-
ben is fedelhessek.

3-ör. A szűgyenybetegök ápolására.

4-ör. Tankönyvek és más irodalmi való segély-
zésre. Igen természetű, hogy a segélyezés e nem-
ről csak akkor lehet szó, ha az illetőknek minese-
ket eslelt rokonai, kik elatársukról gondoskodni köte-
lezve vannak, vagy ha nem állának ily egyelet ol-
talma alatt, melynek jótékonyágis igénybe vehetik.

Ime röviden elmondtuk azon nézetünk,
melyeket alapul vettünk a kassai szűgyenyek
ügyének rendszeres szervezésében.

Mielőtt átönnék az egyes ágak részlete-
zésre, lehetetlen meg nem értenni azon kérdést: vaj-
lon az illetékekkelvité akadályi szűglé-e a sze-
gyenyek segélyezésén?

Tagadhatlan, hogy azon esetben, ha a szű-
gyeny ügye növe törvényen bírnák, azon közpés
volna kötelezandó a segély fedezésére, mely az il-
letők szűgyenyek illetégségi helyeként jelöltetnek meg,
vagy az illetégséget egy bizonyos időtartamhoz
legyenne köti, p. o. 1-2 évi tartózkodás egy és
egyazonos helyen. Fajlapon, ily törvényen nem
rendekezünk, és a mi e tekintetben bírnak, mind-
össze a körházi rendszabályokra vonatkozik. Da
meg azon este is, ha országos törvény szolgálna
íránnyal a szűgyenyek segélyezésére nézve, nem
foszthatnók meg a szűkségűkötték a humanizmus pa-
ransolta segélyről és legfeljebb a kárpótlás ille-
nyét lehetne érvényesíteni az illetők községgel
szemben.

Csevegések.

A hogy ma állának a dolgok, kétségtelen,
hogy meg van hazudtolva a régi közmondás „nem o
profita in patria”. Egy lelt, a mint a mint
nében megírta, az összes jöleket körül Tuzs
Kálmán ter háza mint misztériumok. Egyidőiránt,
ehhez nem kellett nagy jóhiszló lebeség; csak a
vak nem látta, hogy az lesz a dolgok a vége—
egyelőre. Mert, hogy az országgyűlési meg fog mon-
dani a kiegyezéshez, mely az eddig kitárlása he-

lyzettség képest olyan, mint az egyszeri kés, — mely a régi ügyben csak egy nyelvére meg vasa ny — mondandó, hogy az országgyűlés mit fog hozni mondani? azt meg ma bajes lenne elhatározni. Annyi bizonyos, hogy a szabadelvű-párt keletben nagy a forrongs és nem tartozik a leveletelenség körébe, hogy a kormány elvezíri a lehet, a mit várom — nem nyírnék.

Legrosszabb dolguk van a felvilágosult lapoknak. Négy nap előtt újgáltak, hogy hila lstennek, most már megint kifelő fordítgáltak a köpönyeg elenzők oldalát, beszélhetnek ugy, a mint éreznek, az előfizetők száma is felszaporodott — ma pedig újgáltak kell ez afféle a Bészón kivált, vagy gyözölen felett, és szidnak azon kollégáikat, a kik ugy írának, a hogyan kő szerettek volna írhatni. Bizony hálótalan kenyér a politika!

Tapasztalhatja ezt egyebek közt Gorove ő excellenciája is, kit a miniszteri székéből kintgráltak akkor, midőn még miniszternek léni amargant könnyű és kellemes időtöltés volt, most pedig elszállították a szabadelvű párt elnökségének díszes állásáról és restaurálni akarják a kereskedelmi miniszter székebe, hogy tessék, védelmezze a majusi kiegyezést, melyet mások csináltak meg — vagy ha úgy tessék, rontottak el. A volt kereskedelmi miniszter, Simonyi Lajos háza kétségkívül sokkal jobban érte magát a független szabadelvű-párt keletben, hova egy férfias, mellősségteljes nyilatkozat lápett be. Nagy nyereség ez a párta néze, melynek most már „látható feje” is lesz, ki az egész ország tisztelőit kiérdemelte akkor, midőn elg mállással bírt saját jászától lemondani a hatalomról, hogy meggyőződéséhez hí maradhasson.

Mután a válság így szép esendően elcsomtatik, nyugalmas napoknak nézhetik eljete. A láthatáron sehol se mutatkoznak fekete pontok”, melyek miatt valamely különösabb izgatottságot kellene tartanunk. A konstantinápolyi küldetés is hazatért.

Több ízben beszéltek már e tárgyról, megmondtam nézetemet a kormány- és rendezés eljárásáról, most azonban feljogosítva érem magamat a 300-as polgári bizottságnak is megmondani, hogy bizony ő az szülőkötött a baklövésnek.

Tudhatatlan, hogy egyes fogások volt a bevonnult vasírnappi napra kitűzni. A hanczid tere s a szomszéd utczák el volták lepvé néve, a lánchídon, a budai parton és az ellipse-en lemozgott a sok kíváncsi nép, de azom bazonasztikus és mondjuk ki egyenesen — izléstelen falragcsók és fel hírvások, melyek a utcaszokn midőn réggel egyenást váltottak fel, díszesebb, imponansabb és mindenek felett mellősségteljesebb bevonnult engedtek remélni.

Mire való volt ily dolgom, mely a nélkül is minden magyar ember rokonszenvét bírja, — reklámot csinálni a lapokban, hogy annyi, meg annyi száz polgár jelentekzik a lovas bandériumban részvenni és azután a mártírjai 25-30 ezer emberrel banderiumot, mely — tisztelt 2-3 kiveletnek, jobban hasonlított Falstaff lovasságához, vagy egy harmadrendű vidéki követvalásztási „körmenet” bandériumához, mint bármely egyebhez?

Mire való volt hettek előlr hirdetni a főváros királygárdi hírvások és falragcsók újban, holott előlr lehetett látni, hogy hibál, sőt még se lesz. En legalább a bel- és Lipótváros főbb utcáit bebarangolván, mindössze épen tízenek megvilágított ablak láttam és a fiások kevésbé tartamán szembetűnőnek, ha ezek az ablakok is homályosan maradtak volna.

TARCSA.

Egy hihetetlen történet.

Elbeszélék. *János Sándorokról.*

Mindenki tudja ugyan, — ismerve Pethő Matyóköt — hogy itt esiny, rászédés forgék kérdésben, hogy a sorshuzás meghamisított jegyekkel történt, hogy Molnár Peti előre áldoztatott vilá kisérelve, de azért mégis mindenki tany és újgállással fogadta a sikertől esinyt, s hogy a tréfa teljesebb legyen, azt követelték, hogy Molnár Peti irishan adja ki fogadást.

Ekkor felállott Molnár Peti, s teljes megszégyentésünkre és ellhangtatásunkra a következő beszédet rögzítötte.

„Kedves barátim! Meglehet hogy a sors szeszélye, de még inkább meglehet, hogy Pethő Matyóköt szeszélye szemel éppen engemet ki arra, hogy az iskolából kilepve, félóvra megmészadjam.

Ha tudnám, hogy esiny a sors szeszélye volt, annak megfogostanék. Hisz elég más csapást kölle megfogostanunk. Ki tudja, hátha ez egy ször minden rögtön bínért helyre akarta hozni, s úgy szólva, erőszakkal kíván részvevőskölni arra, hogy valaha még én is boldog embernek nevezhessem magamat.

De ha csak Pethő Matyóköt csinált újból egy rossz dtezt, azt már sokkal nehezebb dolgot megfogostanunk.

Hisz Pethő Matyóköt tudja, hogy én milyen gyámoltalan és egygyűlöli fecköz vagyok. Hogy nem kétszeres, sőt százszoros fáradságomba kerülend olyan leányt felkutatni, a ki arra szánja magát, hogy hozzám járjon feleségül. Hogy engem

A demonstratio azon része, melyet a fővárosi lakosság tömeges megjelenése által csináltak, melkötök és meggyőzőleg fejezte ki az ügy iránti rokonszenvét, de a rendező bizottság szerencsésen megette azon lépést, mely a magasztosít a neveltségét előválszta.

A lakoma egyes mozzanataira az emberszeretettel fityólt vonjak és nem commentáljuk példásul a „magyar hölgyek” nevében történt koszoru átújást, hiszen nincs rósa tovis nélkül, nincs tünetesítő epizódok nélkül, melyek az ügy érdekében bizavt elmaradhattak volna.

A Hungaria szízloda egyébiránt mint vasírnappi két lakoma szeszélye volt, mert a Kisfaludy-társaság tagjai is ida vonultak a közgyűlés után, kipihihni a nap fáradsalmait és végig hallgatni a kötelegszerű hivatalos toasztokat. Meltán sajnáltuk a társaság „legfialtalabb” tagjai egyikének, Szécheny Antal grófnak távolított ki az angol államférfiok példájára a politikai tanulmányok feldolgozása után irodalmi működésben keres szorakozást. Utánazna melő a példa. Általában főúriainkhoz újgylást ki-halál köszöl a kedv (szeretem hínni, hogy csak a kedv) irodalmi és tudományos foglalkozások iránt.

E részben is szomorú hanyatlás következett be. A Széchenyi, Desszegyi, Kemény, Teleky József és esnyi más jeles főúri úján úresen maradt hely magisinos beltérbe, az epigonok inkább politika vagy a sport-mezején iparkodnak könnyebb, de gyorsabban hervadó baberokot szerezni és meggyőződésük szerint nagyrészben ennek tulajdonítandó az irodalmi piaczon tapasztalható pangás, hogy a magasztosításúrsádk körök ellengellőnek a nemzeti irodalomtól, mely az 1840-től 1847-ig a magyar nyelvben meleg bulgalmommal karoltak fel — figyalom, mint most már kitűnik, csak divatból és demonstratíóból.

Pedig ez a pangás valóban jésztö merveket ölt. Nemesek a magániskolák, de a kiadó-tulajdonosok által vállalkozók egyelőre iskolák tankevény kiadásánál. A statisztikai kiadványok mindegyiké végen tetemes esökést jeleznek, esnyai a politikai hírlapi irodalom burjánzik, de azért azon segédkönyvek és tudományos munkák kevése korábban növekedik, melyeknek olvasása nélkül a politikai czikkok nagyrészen értelme rejtélyes marad az általános közértelem” olvasó előtt.

A Kisfaludy-társaság elnöke a közgyűlést megnyitó beszédében igen helyesen emelte ki, mily becsületérdek népe, nemzetiségünk individualitásának megvéden. Nem a pessimismus, hanem a tények ismerete, a mindennapi tapasztalás mondhatja velém, hogy a legjobb után vagyunk azt elvezényelt, mert palladunk — a nemzeti nyelv és irodalom ápolása közonyossá kezd lenni előttünk. — Ez volt „erős várunk” az 1848-ki szabadságharcz utáni korszakban, ha még ezt is védtelenül szétmállani hagyjuk, akkor a költő szavai: „megfogostan bár, de törve nem” csakhamar megszűnnek a magyar nemzetre alkalmazhatók lenni. **Keserő.**

Vicem pro vice.

A jó fővárosi urak valódnak minket, panszokodnak ránk vidékiekre; — hát mi esen akarunk nekik adósok maradni, mi is csakunk egyet-mást nekik elmondani, hogy legyen nekik is mi felett gondolkozni. — De vajton meghallják-e amit füleinkhez szántunk? Talán tudomással sem bírnak egy ilyen vidéki lapról? Szeretnők azonban, ha a sors hálómást, hogy néha-néha a fővárosban

a sors is egy elhagyatot, nyomorúságos, életre kárhoztatott. Hogy én, bár igazán nem tudom miért, csak úgy is nevetés tárgyál szelletem e viágra.

Hanem azért neki is megbeszéltek, s igérem nektek, hogy megtartandom eskümet!

Akkor csak nevetünk beszélőn, s azt hittük, hogy csak a tréfa és életre fizetés, és kitörő tapsal és eljénzessel fogadtuk szavait, annyira megvultunk lepvé nem várt ékeszlólas és hítor-ságok által.

Soha sem láttuk őt ily bátorának és elhatározottának.

A banda túszt húzótt, a vendégek éljenek, ő pedig visszatult helyére ott az asztal régen, a hol a Pethő Matyóköt éleze nélkül senki nem is vette volna észre jelenlétét.

De most mindenki észrevette, ő volt a pillanat hőse.

De senki sem gondolt arra, hogy itt egy rossz tréfáról egygyűlöli legyen szó, s hogy Molnár Peti barátunk azt oly komolyan vegye, mint ahogy vette.

Pedig komolyan vette, s ez a pillanat egész jövendőjére néve elhatározó volt.

Senki sem sejtette, de ő maga sejtette. Mások oly halvány szava lángvörös volt, s szemében az elhatározás tüze lángolt.

Pedig igaz volt, midőn azt állította, hogy neki talán mindannyiak között legnehezebb levezéleget kappni.

Valóban nagyon esetlen és ügyetlen fecköz volt a istenadja.

Törtebe hosszú, vékony, idomtalan, mint valami labkóró. Arca ripacsos, ragyogó, szemere kanacsai, haja szalmaszín s mozgása és magatartása idomtalan és lomha.

Fog-e találni valaha az életben leányt a ki

is bele-belo pillantanak, ezáltal is teljesebbé meenne!

Mindnyájunk előtt nyílt titok, hogy középiskolai tanügyünk még mindig botorkál s nem volt képes, oly sok experimetalis után sem megvalósult azon utat, melyen az eleje tőzött ezelt bizonyos elhárthet. — Ha azonban a teljesség okozati felismerés, a vélemények különbsége azonnal szembeötlő lesz. Egyik a középiskolai törvény hiányát veti fel, s e hiánynak tulajdonítja azt, hogy sokan több szakszólások, mint pozitív tudomány folytán a tanítás szentélyébe tolnaknak; bár erre való képességök s jogosultságukat igazolni vajni ritkán képesek; — pedig ma nyice az ABC-t — tanító uraktól is oklevé felmutatású szoktak kívánni s valóban méltán.

A másik azon hiten él, hogy a sok tapogatózó experimetalistó szűk omla minden állítólagos kiemeléséltö silernek. — S e nézet sem egészen alapoklöknek látszik; — de a középiskolai tanügy soringt mégis máshol rejlik egy kiküszöbölés.

1861-ben elesuptak a német lelkészt professzorok s jól tették. — Igaz ugyan, hogy a Thun-féle rendszer, annak időjében nem volt roz, ezt ellensége sem foglajta jó lélekkel rá; de ama rendszernek a végrehajótának nem laza; nagy ar tanügyek fejlesztése volt fejedelm; hanem a műveltség s tudomány terjesztésének a fony a sokatmondó leple alatt a hazafias érzelmeik kiirtása, a germanizálás!

Es ez a nyavalya annyira ragadó volt, hogy lögyökere magyarokat is az örvénybe sodort, vannak még e kor nyugzóitól közül élek többen, akik nemcsak helyesen látják, hanem helyesen elesuptak magunktól a musát, sem mely a nemzetiség, a nemzeti nyelvet hagyjuk elveszni; — a musát fel lehet eleveníteni; de a kihalt nemzetiséget nincs ember, aki újból feltámasztani képes volna!

Ez idő óta valóban igen sok kísérlet történt tanügyünk nem csakok körében, ha az egyik vélemények igazra van, ugy a másik nézetnek még inkább lehetnek hajlandók hitelt adni.

Végre vannak oly egyének, kik a hibát egyes-egyedül a múltköt tanörökben; de itt is csak a vidékiekben s nem a közél két három év óta alkalmazottakban, hazafias, riglibb esztendői tanfolyamot s a tantervezést a végzetkebe kösrik; s ily véleményű férfiak a fővárosban laknak s nagyrészt a főtanádknál hirdeti nemcsak a tudományt, hanem azt is, hogy mily impertinens ostobák azok a vidéki professorok, hogy mily nyomorult együgyűséget áruik el, vagy annak a tanári vizsgálatnál, vagy a doctorátusnál s valóságos élvezet volt X-nek, vagy Y-nak tudománybeli járattanságan mulatni. — Pedig az illélt tudós urak előtt nem lehet titok, hogy számárunk lenni még nem bán; de a tudatlant tudósá lenni vagy tanári képességgel felruházni, legalább is lelt ismeretlen dolog.

Es ha így áll a dolog, azon uraknak is igaz van s pedig nem csakok mértékben.

Tudatlan amboltól az igaz, nem lehet tudományt várni, s annál kevesebb bizható meg az ily egyén a tudományok — melylyen nem is bír — terjesztésével.

Ezen urakhoz s kiválsan azokhoz, kik esküt tettek hivatalos állásuknál fogva arra, hogy tudatlan ember a tudomány profetájává vagy fogdalkozójává, hogy Dr. cizmet méltatlank, hogy annak szogatosgati, a következő szavaink volna:

„ha úgy áll a dolog, amint ti azt állítgátja-

ne esetlen külséget, hanem becsület, hű és jó szívet tekintse?”

A ki megbocsássa neki nevetéses alakját és ügytelenségét, azon nyílt, őszinte, megbízható jellemről és azon nemes, bátor gondolkodásért, melyt anyira nevetünk és tiszteltek őt, bár állandó tréfa tárgyát tevék?

Erre akkor egyiktünk sem gondolt.

De gondolt ő, midőn fejét kezére hajvta oly búsan és oly komolyan elmozdított.

Akkor az senkinek sem tint fel, még nekem sem. Csak most, a midőn esodatos történetét beszéltve, emlékeimetszészöltem, csak most tűnik előlem szomorú bús képe, és összeesett, megtört alakja, melylyel az asztal végen ily engedelem körlég meghozta magát.

Mintha csak most is látám Pethő Matyókötá lopva vetett szemrehányó tekintetét s azt a szomorú, fájo mosolygót, mely szegénynek nevetésesen rit arcazt még nevetésesebbé és még rótabbá tette.

De látom egyesszámán azt a tüzet is, mely szemében olykor fel-felvillant, s azt a part, mely rendesen halvány, feár arczat időnként mint valamely áradat elborította.

S akkor nem, de most eltárlalom gondolatait, s megérem annak érzéseket, melyek vért lázas forrósággá hozták.

Mindézzel azonban akkor sem én, sem ezimborám nem törtődttük.

A tréfát új tréfa követte s tíz perc múlva már senki sem toródott többé Molnár Petivel és fogadásai.

A zene megszűnt, a dal felhangzott, s gondolt nem ismerő szíveimkel a holdfény az óde-

gondolással ádtunk magunkat azon gyermekes, szilaj, tomlólo végvárszónak, a kedély ama főkötlen,

tok, akkor ti vagytok a nemzetnek, e hazának felelősök minden köröm, amit a tudatlan emberek a hazá legdrágább jószágban, az ifjúságban, okoznak, ti fogtok majdán számlálni lelkiismeretekkel ama bírót elől, ki tiktet nem ismer!

De még másirt is felelősök ennak urak. A középiskolai tanár ugyanis a legelső vidéki városban nagy társadalmi factor, és ha az ehhez szükséges tudományt nines meg, akkor olvele alapján tudományos mazzal bírótól létre felelősséggel az ugorkafára, — s pedig mennyire, — ha ama más-külömben jelentéktelen két betűcsékd, de az ilye-dolgoiban járatan nagy tömeg előtt ropantan respectussal bíró „Dr.” biggyesztheti neve elé.

Az ezek által a társadalom eptt sebekért, önök felelősök tiszteit fővárosi urak! Önök konyinyveszik a dolgot. Amely akolban 100 tíu van, egy okör is élér. Hiszen sok pénzbe kerül az a két kis betűcske — bár sokszor azonbe kevés tudományba — és ezert jószívök konyinöltre nagyon is hajlandó, — markába nyújtják annak a szegény lelkü szegénynek, e k u t y a b ó r t s az gondjokká: ez árva djög csak nem már meg seokit senki.

Ugylátásuk sok kutyabórok van önöknek urain vesztegetni való! — Hiszen a djög a kutyabórt közgáltatása nélkül is az önöké, kár azért oly bizkezősen s nagyfellekölög boldog, boldogtalannak eszün a díjjeiben ostogorogó, — az önöknek némelyike arczára tóra a vastag bőrt s ez védpázs az ellen, hogy tudatlanság gyanjuba essök, így elvakít s elvakít másokat is s e vakágában terrorizálja a közönséget, mely felette jámbor es csak a felszint láda s nem elég okos, mint a mesélő bíró, hogy az áltát elváltóval mondán: „Non placet mihi, cerebrum non habet!”

Szent igaz, van szigorúmt szigorúbb szabályrendelet annyi, hogy fele is elég volna. S sajnos, hogy mégis a fővárosi urak állítása szerint az történetük, ami hihetetlen.

Nem akarunk szólni, — mert találatlannak, — az illetők arról legkerésőbb sem tehetnek, hogy tudományos férfiaknak nyilvánítannak, nola a helyesírás talán hírből sem ismerik, nola egyedül érdemök az, ami akármely debreczeni vagy páriszi szobalányra, hogy magyarul vagy francziál folyékony beszédök. — Gy kórmányok közt nem halgathattuk meg, hogy esodlószóismunkák kifejezést adjunk: hogy meg a szobalányi tudomány bírók r e n d e s tanszkeinkben pófszednek, addig sok képzést s arvalóval fiatal ember a budapesti gyakorló-iskola folyásán rája a száraz kegyert!

Ugylátásuk még mindig nines oly mértékűnek, mely személyalóságú nékül alkalmazható lenne. Hiába ember választjuk!

Míg ezen fattyuhajátások tanjgyünk ugyis szerényen fejlődő fűcskájáról le nem nyíratlannak, addig a siker mindig kétesbeseb lesz. Sajnos ugyan, de hiába, igaz!

Költjük a tömörked pénz a tanárképzésre s mégis avatatlannak s kontárök kezére bizzuk az ifjúság nevelését, igen-igen gyakraan! — Egyikőt mindent követelünk, a másiktól semmit; vannak, kik napjainkban is jó s biztos állomásokhoz jutnak s még az egyetemen sem szagolnak. — De Sapientiam est!

Ennek is csak a végét mondjuk ni, az eljött ti mondjátok fővárosi urak!

De nem is oly sötétök ám a vidéki tanjgyi viszonyok, mint amióknek ti festitek magotoknak. Vannak a vidéknek is igen számos jeles tanorói, korlátlan, kieszápony játókának, a minőre csak oly tapasztalattan, artatlan, az életet, a világot csak oly felhőlten, rözszaszinben látó boldog gyermekek képesek, a minők akkor valának.

Csak a késő új jobban mondva: csak a kora rögöl vetett végét mulatságnakunk.

De akkor sem magunkól ozonulunk szét. Akkor is csak a senior inó szavaira látunk be, hogy már esakugyan itt lenne az ideje feléledni.

De megis eloszottuk és lefelektünk. De nem mindnyájan.

Volt valaki, ki még sokáig ott bolyongott az iskola szét, esondes udvárán melázva, ábrándozva, elköseredve es panaszokdva.

Molnar Péter volt, s ki mint később maga beszéde nekem, csak hosszú, hosszú órák után tudta lekötözni lázsz felülaludni.

Miért van az, hogy ő vele mindig csak gúnyt úznek a világon?

Hogy minden elzene csak ő legyen a ezéj! Minő kegyetlen tréfa volt a Pethő Matyók tréfája.

Pog-e valaha találni oly leányt, ki jó szántából az, övechéz kössön szorát? O miért is tért fogadtalán, esküt? Miért engedte feloldást érzésének? Miért nem mondta ki azt, a mit most érez és gondol!

Barátim szabjátok rám más feladatot. Hisz látjátok, hogy a mit kívántok, annak teljesítésére én képtelen vagyok!

O miért, hogy a jövő fátylár lére lobbentem leheltem!

Szegény Molnar Péter, de sok keserves tapasztarokodást meglettél volna szabaditva!

Másnap ünnepelesen bezárták az iskolát évet, s a nagy vacsorára hazá bocséttat bennünket.

kikkel sok magyarázó fővárosi sem veteledtek! de hiába, bajos nagy távolban a tüznel meledelőni! — egyedül hájék ezen jóarvát tanfirtünknek az, hogy vidtöre kerültek, honnan vajmi ritkán van szabózdát menőkél, holcsok a farkasverembe s nem bírnak belte kivergődni: mert nines jó akarat a fővárosi urakban, hogy csak némi segítökézet is nyújtannak nola a kisbuzdalattal. A kivételök ritkák s ezeket is zsongve, elmezó eljarsoktál ki varrták a nyakukba, nagyvesni férfiak, ezeket irt ti vagytok felelősök.

Belföld.

— Az eszleget közgazdasági habóruör Magyarországon es Ausztria közt Schönberger tözse lapja a következőkéké írja:

„Ha a módosított májusi stipulátók alapján az egyezség nem sikerül, akkor a jöv magyar minisztertanácsnak, hívják ezt Szárványk, Ghyeznek, Seuneynek vagy akárlogron, nem marad más hátra, mint 6 Pelségök föltalalmazást kérni egy öndő magyar bank felállítására. Csak ezen alapon vitéti tovább a Tisza-kormány az ügyeket. Minthogy azonban fizetésképes magyarbank most aligleltetés, Magyarországon insolvens bankot konyiszarórfolyamalg fog kapni, a mi nem akadályozhatja meg azt, hogy ezen bankjegyek az osztrák nemzeti bankjegyek által álljanak a világotalomban(?) s a beforgatomban az állampolgárokbá képest is diszavóli bírjanak. A magyar jegyek konyiszarófyomala csak Magyarországra terjedhet. Csíslataniában az természetesen sola nem lehetvön érvényes(?) Az örenek azonban látszó oldása is van. Magyarországon gazdasági repressziát gyamant ékveten vámszeromokból fog felállításra Ausztria felé, s Marburgon újra felállításnak fogjuk látni a régi harminced hivatalokat. Ily eredmény azonban mindent oszeszók kasztrófrók kévés az osztrák iparra néze; az osztrák vászon, gyapjárók es kárton ipar elvesztek legjobban a piactól, nem kevésbé súlyosan érintettek az osztrák fémipar.

Az ipari tekintetben nálunk sokkal előbb halad német ipar es az angolszárjék import elől teljesen szabad Magyarországon közé ekelve, tönkre kelene menni a magyar iparnak. A megnyílt közzgazdaság háborunk még ma következményei is lennének. Ezen okokban a török esztakál vala lakozás roendó tekintetbe, Magyarországon természetesen mindent elkövetne, hogy a bosnyák esztakozás elhalaszassa, ellenben a nis-bergrádi vonalat engedélyezné es így Budapestet tenné a keletnyugatit formálom központjává. Aztán a magyar politika természetüi szükségök oda irányulna, hogy a magyar befolyást az Adriánál az osztrák befolyás rovására emelje. A Lloyd érezné meg emnek kárát. Aztán Magyarországon megkiszorítást specialitárokkal Fiumét gyamant, Triest rováására.

„Ezen javaróbbi kezében van Magyarországon az, hogy a dalnát pártjakk megvennünk, minthogy azok esakis magyar pályákot át értrektezhöznek az osztrák vasutakkal.” Ezért tehát Tisza nevezett lapja a bécsieknek, hogy fogadják el, ajánlja javaslatát, meg nem késő.

A Tisza-kabinet visszavonulása után bekövetkezett híreskedés kisérték, a bécsiéket a megjelöltettk, mert Seuney bíró elítéltesse a hájtulati viszonyok eshetőségét is oly színbén tünnettel, mintha Hohenwart es a eseli feudalisták más kitűnőségük nek ezekben tartanak a gyepőt. Uőlagosan kiterül, hogy a bankügyletben való meggyez-

Mint szótropontot másdrasog a fűröl, aként oszontuk azt a szél róza minden irányában.

Vidáman mentünk, de szomorúan búszuntunk egymástól.

O szép, testvéries viszony fejlik ki a collegiumi fahú közt! Az együttalás folytan a diákok agyvszólán egy esaláddá olvadnak össze, s ha nem is szeretik egymást mindnyájan, de egymás iránt inkább — kevésbé mind érdekekkel viseltetünk.

Tudtuk, hogy nem mindegyikével találkoznak azokkal, a kikkel bécsiülésszortást váltunk.

Néhányan té teljesen bevezették a tárgyalás pályájukat, s kiléptek arra az ismeretlen folyamra, melyet életnek nevezek.

Merre, hova viszi őket? Mily partok közt hajtja végig kis csónakjajkát?

Barátságos, vidám revbe vezet-e őket, vagy a mindentől eldőltek sziklakövi tóra szét?

Ki látja, ki tudja azt, ki volna képes előre megmondani?

Jó részt, meg a ezét sem ismerjük, midőn kis hajókkal utra kelünk, hogyan tudhatók tehát, hogy mely irányban loagnak hajtani bennünket a szélesvíz, es nem mindig, ah, ellenkezőleg: igen ritkán barátságos szökek.

Azok, a kik ökröké távoztak az iskolából, létezőkényben búszúttak térsaikől. Ah, önkénytelen éreztek öök, hogy életük legszebb, legedesebb legelőbölök korozaka végződött be, s kétszeresen kedvesebb vált életük minden, a mit most ökröké odahagyok.

Azokra nézre, a kik a két hévi szünet után visszatérnök voltak, könnyű volt a buses.

Amiór azok sem tértek mindig vissza. Az élet ezer, előre nem látható, ki nem kerülhető változásai sokat leterítették egész viraáltaul

zés nehézségei esakugyan a partitis ellen elkövetendő merényelt körül csoportosultak es a bécsi civilizálóság esakugyan azt látta, hogy a volt Döck-párt azon tárgjai, kik legelőbb kibábelgáltak voltak, a partitis élvnek felidőzése mellett is kézes lesznek kormányt alakítani. Ezen felvén nem igen hízelő volna az illetőkre nézve, ha nem Bésből származnék. A nemzis azonban esakhamar utólré okét, mert rövid két nap után Tisza volt-miniszterelnökönönön fölhívták kábelatalkálást végett, mert meggyözödtek, hogy ez idő szírnt, Magyarországon más kormány parlamenti többséggel nem rendelkezhetnék — es így csak a provisoriumnak láncolata következhetne be es hogy valjon ezek hól végződniek, azt talán még a „N. Fr. Presse” sem tudná megmondani.

A két kormány közt fennálló diferenciák a központi választmány alakított módozatán kívül, melyben a partitis elve fog kérdésben, abban állnak, hogy a magyar kormány 60 millió dotációt követel, a bank 30-ot hajlandó adni. A mi pedig a felgyalzó tanács illetékeséggé illet, a bank azt akarja, hogy a tanács usztasított adjon ki es szabályozza az igazgatóságok áztelkőd, míg a magyar kormány a felgyalzó-tanácsnak az ellenőrzés jogát hajlandó megadni. Ha az értező felek a mai (febr. 16) tárgyalásokban meggyeznek, a megalapodás azonnal elösterjeszettek. Bésben az alkotmány párt, Budapestben az orsz. szabaddel párt értekezőlennék.

A párisi világlákiállítás.

A keréskedelmi u. k. miniszterium kábelében a párisi világlákiállításról íllötleg — f. hó 20-án enquekte tartatik, melyre a keréskedelmi kamrák kórendelőleg meghívattak. Helyezése miatt a kórendelet csak azon részét közöljük, mely bennünket közelebből érdekel.

A rendelet ezen réze így hangzik: Ezen végre elveket szem elől tartva az enquekte feladatán következő pontokat tüzöm ki.

1.) Kijelölés az enquekte részben esztályoknak, a melyeket illötleg Magyarországon képviselése a kiállításra kivánatos.

2.) A gyűjtemények kiállítások szervezése.

3.) A vidéki kiállítás bizottságok székhelyének, területének es működési körének meghatározása.

4.) A kiállítás határidő meghatározása.

5.) A kiállítási tárgyak előleges bírálatának szabályozása.

6.) A kiállítás tárgyak gyűjtésének módozatai. A mi az első pontot illeti, szükséges, hogy a kamara a a kiállításra meghívott országok elnökjeit közzelében mihamarabb támaszközös tárggyára tegye, es e részben javaslatát küldöttögy által az enquekte elől terjessze. Egyáltalában az úgy érdekeben kivánatos, hogy a mennyiben a kamara a tárgyalásra kitűzött pontok egyikét vagy másikat illötleg eddig még nem nyújtotta be, az enquekte enquekte megalapozó tárggyára, s így előbbot tegye, hogy küldöttögy nem eszűn egyeztetéseket, hanem a kamara felállítását is tolmácsolhassák.

Az enquekte megtartására f. hó 20-át tüzöm ki, a mely napon reggeli 9 órákor a keresk. miniszterium tanácsmesterben a támaszközönyök megindítást fognak.

Ezen enquekte-be a kamara kábelből Deil Jenő titkár urat hívom meg.

A kiküldetés eszközölésre vonatkozó jelentést az enquekte megtartása elől ideje korán elvárom.

Trefort u. k.

addigi ösvényekről, s ama retentő vézet: a halál még kevésbé kimúlt bennünket, s mint oly csapott le kizsennel áldozataira.

Sola sem térünk vissza egy valamely iskolai névre, hogy az elhunaltak egy két kedves társra ne hiányozt volna kiállítás.

Molnar Péter, hogy végre elöszűsésben hőszere térjek, nem ment sehová, ott maradt az iskolában.

Szegény, neki még otthona sem volt, a hová hazá térlenség; neki egyez családja, otthona a collegium volt. Árván, mostoha anyja van kezt állat toltve el gyermekekét, a mint akkora nőt, hogy apja a collegiumba hozta, ha a bar esek mendikans, vagy is iskolazsloga minőségben is, sola többé azt el nem hagyta, csak akkor, a midőn ökröké odahagyta.

Szegény künfor fia volt. Apja tehát bizony nem igen sokat tehetett volna érte, s a mi keveset tehetett volna is, az nem volt szabad megvennie. Második felesége igazi mostohája volt egyetlen kis fiának.

Hiába jött el a szent karácson, a szép husvét, meg a több más sötötös ünnepek, társai mind visz, szüretök a házi fészkébe, s szent apj tizhözvél, ő neki szögyenynek nem volt hová mennie.

Neki az iskolát volt mindene. Itt töltötte minden szünetidőjét, meg a nagy vacatiónkat is, a midőn a vidékiek közül senki sem maradt ott csak ő, s ő is csak — a mint saját balsorsán tréfálva mondá — a hőkörönek, hogy el ne lopták valahogy azt a lakózatnát, a mit a diákok ott hagytak. Azt a sok semmit.

Az egész iskola csak arra volt kivánós, hogy mielő el, es csak azon bámul, hogy máris öpen meg nem halt éhen.

(Folytatasa.)

